

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

26 Vtrùm tantummodò vxori & liberis, an etiam aliis restituere teneatur, vt creditoribus, & iis quos occisus alebat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

potest, vt obligetur ex charitate ad aliquam pecuniariam satisfactionem, si heredes sint pauperes; & non putentur mœrorem aliter deposituri; & ipsæ eam sine graui incommodo possit præstare: tunc enim videtur saltem ex charitate & quadam æquitate naturali teneri. fortè hoc voluit D.Thomas.

Secundò, Si vir nobilis aut alius occisus sit, qui nihil lucri facebat, nihil restituendum, præter expensas in medicos, si quæ factæ sunt.

Tertio, Patet responsio ad contrariam rationem: non enim omne damnum ex iniuria est compensandum, vt patet de damno spirituali, quod tamen maximum est. Neque mirum videri debet, si pro vita animalis fiat restitutio, non autem pro vita hominis liberi; quia vita hominis liberi est supra omne pretium pecuniarium & humanum, sicut & bona spiritalia: non tamen vita animalis, vel mancipij. Hinc tamen non sequitur, minus esse peccatum occidere hominem, quam bestiam.

146 Dices, L. Prætor edixit. 7. §. 6. 7. de iniurijs, dicitur: *Posse hodie de omni iniuria, sed & de atroci ciuilitèr agi, Imperator rescripsit*: ergo potest agi in Iudicio de damno vitæ faciundo.

Respondeo, Negando consequentiam. Aliud enim est agere de iniuria vindicanda, aliud de damno faciundo. iniuria enim non debetur restitutio, sed vindicatio & multa etiam pecuniaria, quæ sit operâ Iudicis: satisfactio etiam debetur, sed non pecuniaria, ante sententiam. itaque potest ciuilitèr agi, quia potest exigì aliqua satisfactio pecuniaria, per Iudicem imponenda.

DVBITATIO XXI V.

Vtrum aliquid restituendum pro expensis funeris.

147 **R**espondeo, Ordinariè nihil pro his expensis restituendum; quamuis contrarium affirmet Nauarrus cap. 15. num. 22. Ratio est, quia etiam si naturali morte obiisset, nihilominus hæ expensæ fieri debuissent, vnde per occisionem nihil damni ex hac parte illatum; nisi fortè ex acceleratione, eò quòd citius isti sumptus fieri debuerunt, quibus adhuc aliquid lucri facere potuisset: sed hoc sub lucro cessante comprehenditur. Vel nisi extra patriam, aut alieno loco occisus sit, vbi maiores sumptus, quam domi fieri debuerunt; quod pertinet ad damnum emergens.

DVBITATIO XXV.

Vtrum anime occisi aliquid restituendum ex iustitia.

148 **S**otus dist. 15. qu. 3. art. 2. Gabriel, Adrianus, & Angelus supra, docent, Si homicida subeat penam talionis, nihil amplius deberi pro vita occisi: si non subeat, debere satisfacere pro vita illius, bonis spiritalibus, per eleemosynas, orationes, Missas, &c.

Non ex iustitia. Sed communior sententia est, non obligari ex iustitia ad hanc restitutionem; quamuis sit saluberrimum consilium, & æquitas naturalis videatur

quodammodò postulare. Vnde meritò pro satisfactione sacramentali, ipsi à Sacerdote potest iniungi. ita docet Sotus lib. 4. qu. 6. art. 3. ad tertium. Siluester supra, & alij.

Ratio est, quia bonum spirituale non potest esse pretium rei temporalis; ergo non potest ex iustitia deberi pro damno vitæ. Antecedens probatur; quia sunt res diuersi ordinis; & vita per hoc non restituitur nec in se, nec in æquivalenti, quod apud homines habeat parem æstimationem.

Dices, Deberi hæc bona non pro vita, sed quia illum priuauit facultate merendi & satisfaciendi.

150 Respondeo, Facultas merendi est irreparabilis, similiter meritum amissum est irreparabile: quia meum meritum non potest alteri donare, ita vt fiat ipsius. Deinde priuatio huius facultatis non potest vllò opere nostro compensari, sicut nec vita. Et quamuis satisfactio vnus alteri prodesse possit; non tamen constat, an alter aliqua satisfactione sit priuatus, nec vtrum ei profutura sit: Denique non potest in his certa mensura constitui, quæ lege iustitiæ debeat.

DVBITATIO XXVI.

Vtrum tantummodò vxori & liberis, an etiam alijs restituere teneatur, vt creditoribus, & ijs quos occisus alebat.

Multi DD. sentiunt, His omnibus faciendam restitutionem, quia per iniuriam impediti. Verùm hæc sententia est valdè difficilis in praxi, & fortè in rigore non vera. vnde

151 Respondeo & Dico Primò, Probabile est, homicidam non teneri creditoribus defuncti. Colligitur hoc ex dictis supra dub. 15. & 16. Tenent Sotus, Salonius, Lopez, & alij ibi citati. Creditores.

Probatur, Nam planè per accidens obuēnit damnum creditoribus: non enim illa actio occisionis ex natura sua, vel vt plurimum est ipsi damnosa: ergo non est iniuria in illos.

Secundò, Quia creditor non habet ius in debitorem, nisi quantum extendunt se bona, quæ actu habet, vel quæ verisimiliter erat habiturus: ergo cum homicida restituit heredibus, in quos obligatio defuncti transfertur, ea quæ ipse putabatur lucraturus, non facit iniuriam creditoribus: possunt enim ab heredibus solutionem petere.

Tertio, Creditor non est ita coniunctus debitori, vt damnum, quod huic fit, debeat censi fieri creditori: nam solum per accidens, seu ciuili modo ei coheret; qua ratione innumeri possunt cum ipso coniungi. Absurdum autem videtur, omnes eos, qui cum ipso contrahunt, habere ius iustitiæ in ipso inimicum, ne ipsum occidat. Confirmatur; quia qui cum aliquo contrahunt, debent videre an ille habeat sufficientia bona, vel certè curare, vt det sufficientem cautionem: quod si non fecerint, sibi imputent; non enim tenetur inimicus ex iniuria tam procul respicere.

Quartò, Non videtur hæc obligatio vsu recepta, imò communi hominum iudicio non censetur homicida creditoribus obligatus, nisi fortè ea intentione occiderit, vt eis obellet.

152 Dices Primò, Homicida tenetur filiis occisi, quia parens illis ex iniuria obligabatur: ergo cum filij, etiam

etiam obligetur ex iustitia creditori, tenebitur ei occisor.

Resp. negando antecedens: Ideò enim tenetur filius occisi, quia videntur vna persona cum parente, ita vt censeantur damnum passi in bonis propriis, quæ per parentem possidebant. Neque verum est, parentem debere ex iustitia filijs, cum solum teneatur lege pietatis.

Dices Secundo, Qui hypothecam perimit, tenetur creditori de damno: ergo etiam qui interimit debitorem, qui ratione obligationis personalis, est instar hypotheca.

153
Hypotheca. Respond. Primò, negando antecedens: Nam satisfaciendo dando æquivalentem illi hypothecæ; vt si erat domus, ædificando domum similem; vel dando æstimationem, & compensando fructus pro tempore, quo eos impediuit.

Secundò, negando consequentiam: Quia debitor non obligatur secundum se, vt hypotheca; (non enim potest vendi) sed ratione bonorum, quæ actu habet, vel habiturus erat; quæ compensantur ab homicida, ipsius heredibus, quorum est defuncti debita solueri.

154
Pauperes. Dico Secundo, Etiam probabile est, non teneri illis quos occisus alebat ex liberalitate. Ita docet Sotus, Lopez, & Salonijs supra.

Probatum Primò; Quia hoc damnum merè per accidens illis obuenire censetur. Secundo, Quia interfectus non tenebatur: ergo nec interfectus; cum ipsi non censeantur vna persona cum interfecto. Tertio, Quia alioqui teneretur alere omnes famulos eius & pauperes, quos ipse sustentabat, quod tamen non est vsquam receptum.

Dices, Qui per vim impedit, ne quis alteri benefaciat, tenetur illi de damno illius commodi sperati: at homicida per vim impedit; ergo, &c.

Resp. Maior vera est; si eo modo vis adferatur, vt censeatur his velle nocere: hic autem non eo modo, neque eo sine vim infert; sed quia est inimicus, cui per accidens coniunctum est damnum aliorum. Adde, quòd si ille pauperes alebat, forè heredes facti ditiores, alent multò plures: nam singuli aliquas elemosynas dabunt.

155
Parens, vxor, filij. Dico Tertio, Occisor solum videtur obligari parentibus occisi, filijs & vxori. Ita Sotus supra lib.4. qu.6. art.3. ad tertium, & Lopez cap.62. & Salonijs qu.62. art.2. Bañes ibidem qu.6. Idem tenent multi alij. Ratio est, non quia heres succedit in iura defuncti; nam defunctus numquam ius habuit ad illam restitutionem, vtpote cuius obligatio per mortem eius orta fit: sed quia parens & filius censentur vna persona, similiter maritus & vxor: quare qui interfecit Petrum, ille vxori, liberis, & parenti eius damnum infert, eof-

que in re sua lædit. Nam veluti partem quamdam abscindit, à qua illis strictissimo nexu proueniebat utilitas. Itaque si filius interfectus sit, & parens debeat succedere; eò quòd interfectus careat prole, ipsi restitutio facienda. Similiter eo casu, quo filius debuisset parentem alere, occisor tenetur. Idem dico de vxore: ea enim commoda filijs, parentibus, & vxori eius rependenda, quæ ipse interfectus præstare debuisset. Quòd si tantummodò habet fratrem, qui fratri succedat, probabile est ei nihil deberi, nisi ratione iuris, quod defunctus ante mortem acquisiuit; quod totum in heredem etiam extraneum transit. Ita Bañes, Sotus, & alij supra.

156
Frater. Primo, Quia nec est heres necessarius, nec censetur vna persona cum eo; vnde non censetur læsus in re sua.

Secundò, Quia communi hominum iudicio non dicitur ei damnum illatum, sed potius commodum. citius enim fruitur eius bonis; & si vixisset, forè alios heredes instituisset.

Aduertentiam, probabile esse, homicidam non teneri vxori, si illa nullum notabile detrimentum accepit, vel si æquè commodè potest nubere, vt iidem DD. tradunt. Tunc enim non censetur in rebus pecunia æstimabilibus læsa. Neque parenti occisi, nisi forè sit heres, vel filius occisus illum alebat, & aliunde ei non sit prospectum. Quia alioquin non censetur in re sua læsus, ita vt damnum pecuniarium acceperit.

157
158
Si condoner. Dico Quarto, Si læsus interfectori omnia remittat, ad nihil tenebitur; sicut qui volentem interfecit. est communior sententia Doctorum, Bañes q.62. a.2. Dub.6. Soti, Salonij, & aliorum sup. Ratio est, quia filius non fit iniuria per homicidam in bonis fortunæ, nisi quatenus læduntur in parente, contra ipsius voluntatem: ergo quando parens condonat omne damnum, nullum ius eis remanet. Sicut enim per eum ius acquirunt, ita etiam amittunt.

159 Nihilominus non rectè faciet læsus, si filijs valde egentibus, condonet occisori omnem restitutionem: valebit tamen in conscientia, nisi fortasse lege positua non permittatur ei nisi alicuius certæ portionis bonorum dispositio, v. g. tertiam, quartam, vel quintam: tunc enim non valet remissio, nisi iuxta hanc moderationem, vt quidam volunt. Alij tamen non addunt hanc limitationem, quia tale debitum, cum ab honestissimis viris plerumque condonari soleat, non videtur ceteri inter bona creditoris, de quibus loquuntur leges, portionem legitimam præscribentes, nemo enim cogitur huiusmodi actiones ex delicto vel iniuria nascentes in censu suo numerare.